

Ο Μίκης απαντά στη Θάλεια Δραγώνα

Με επιστολή της στο Μίκη Θεοδωράκη η κ. Θάλεια Δραγώνα διαμαρτύρεται για συκοφαντική δυσφήμιση εναντίον της. Ο Μίκης, με δική του επιστολή, ξεκαθαρίζει τα πράγματα.

Η επιστολή της κ. Δραγώνα:

2 Ιανουαρίου 2010

Αγαπητέ Μίκη Θεοδωράκη,

Κυκλοφόρησε πριν λίγες ημέρες στο διαδίκτυο επιστολή σας προς τον Στέφανο Ληναίο με πολύ απαξιωτικά σχόλια για το πρόσωπό μου και παραθέματα από το δημοσιευμένο έργο μου που είναι όλα παντελώς ψευδή και κατασκευασμένα. Σας ενημερώνω ότι δεν είμαι ιστορικός και δεν γράφω ιστορικά βιβλία. Λόγος σαν «Η ελληνική ταυτότητα δεν υπήρχε πριν από το 19ο αιώνα. Δημιουργήθηκε έξωθεν σε μια εποχή εθνικισμού, αποικιοκρατίας και επεκτατικού ιμπεριαλισμού. Κοντολογίς κάποιοι από το εξωτερικό μας είπαν τον 19ο αιώνα ότι είμαστε Έλληνες κι εμείς το δεχθήκαμε για να κοινομήσουμε (!!!) πουλώντας το παραμύθι ότι είμαστε απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων», δεν βρίσκεται πουθενά στο δημοσιευμένο έργο μου και δεν χαρακτηρίζει την πανεπιστημιακή και κοινοβουλευτική μου πορεία. Τέτοιου είδους κατασκευάσματα είναι μιας συκοφαντικής εκστρατείας εναντίον μου. Είμαι κοινωνική ψυχολόγος, ερευνώ και γράφω πάνω στις κοινωνικές ταυτότητες έχω δώσει μεγάλο μέρος της ζωής μου για την υπεράσπιση των αρχών της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης σε αυτόν τόπο. Σας στέλνω μέρος των δημοσιεύσεων μου για να κρίνετε εάν όσα παρατίθενται στις εφημερίδες και στο διαδίκτυο ανταποκρίνονται στην αλήθεια. Εάν διαπιστώσετε ότι είναι κατασκευασμένες φράσεις, σας παρακαλώ πολύ να βρείτε μια ευκαιρία να το δηλώσετε. Σας γράφω επειδή θαυμάζω την αστείρευτη δημιουργικότητά σας και τους αγώνες σας για τη δημοκρατία και είμαι σίγουρη ότι η αναζήτηση της αλήθειας και η προάσπιση των δημοκρατικών αρχών έχει πρώτιστη σημασία για σας.

Με εκτίμηση

Θάλεια Δραγώνα

Σας επισυνάπτω και 2 πρόσφατες συνεντεύξεις μου όπου θα βρείτε και όλα τα παραποιημένα παραθέματα

Απάντηση Μίκη

Αθήνα, 10.1.2010

Αγαπητή κυρία Δραγώνα,

Έλαβα την επιστολή και τα βιβλία σας και σας ευχαριστώ. Διάβασα επίσης στο «Βήμα» και τα «Νέα» τις συνεντεύξεις σας, οι οποίες όμως κινούνται μονάχα γύρω από δυο-τρεις φράσεις που σας αποδόθηκαν εδώ και πολύ καιρό, για να διαψευσθούν ύστερα από μεγάλη και αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Οι συνεντεύξεις αυτές και η μεγάλη προβολή τους (σε συνδυασμό με την φίμωση των αντιθέτων απόψεων) δεν πετυχαίνουν τίποτε άλλο παρά να αποκαλύπτουν στον ελληνικό λαό τους πανίσχυρους φίλους σας στα ΜΜΕ αποδεικνύοντας το εύρος και τα ερείσματα αλλά και τον συντονισμό της προσπάθειας που εξυφαίνεται με στόχο την αλλοίωση της εθνικής-ελληνικής μας ταυτότητας. Καθώς και τον τρόπο που δημιουργεί η αυξανόμενη παλλαϊκή αντίδραση στις απόψεις σας, που ακυρώνει την αρχική σας προσπάθεια να εκμεταλλευθείτε την αντίδραση του κ. Καρατζαφέρη βαφτίζοντας όσους διαφωνούν «ακροδεξιούς». Τρόμος που φτάνει σε σημείο να προκαλεί συμπτώματα της «Λύσσας-Σόρος» σε υποταχτικούς κονδυλοφόρους όπως σ' αυτόν τον δυστυχή κ. Χάρη σε σημερινό (9.1.10) ένθετο αθηναϊκής εφημερίδας. Επειδή τυχαίνει να είμαι ένας από τους πρωτεργάτες αυτής της εκστρατείας για την ενημέρωση του ελληνικού λαού με ρίζες βαθειές στην αληθινή ελληνική Αριστερά από την εποχή του ΕΑΜ, θα ήμουν ο τελευταίος που θα επέτρεπα στον οποιονδήποτε να καπηλευτεί την λέξη και την έννοια «πατρίδα». Το ΕΑΜ και το τότε ΚΚΕ κατέκτησε την εμπιστοσύνη του 70% του λαού μας για την πίστη του και τους αγώνες του για τη Λευτεριά της ελληνικής πατρίδας και την αναγέννηση του ελληνικού έθνους. Με την πεποίθηση ότι υπηρετούμε τα ιδεώδη των Ελλήνων για την ελευθερία και την δημοκρατία από τα βάθη των αιώνων και φτάνοντας ως το «Ελευθερία ή θάνατος» του Κολοκοτρώνη, ορθώσαμε το ανάστημά μας και αναμετρηθήκαμε με το όπλο στο χέρι, με την πιο φονική δύναμη που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα: την χιτλερική Βέρμαχτ, τα ναζιστικά Ες-Ες και την Γκεστάπο, με αμέτρητες θυσίες σε αίμα, βασανισμούς και διώξεις. Ενώ παράλληλα και μέσα σ' εκείνες τις σκληρές συνθήκες τιμούσαμε και τρεφόμαστε με τον ελληνικό πολιτισμό για τον οποίο είμαστε περήφανοι και συγχρόνως οραματιζόμαστε τη μελλοντική κοινωνία της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης και της «πανανθρώπινης λευτεριάς». Αυτή υπήρξε ως σήμερα η γνήσια και μοναδική Αριστερά, όπου οι λέξεις «έθνος» και «πατρίδα» ήταν για μας δόξα και τιμή και όχι ντροπή όπως τις κατάντησαν χτες και σήμερα ορισμένα γκρουπούσκουλα και ομάδες «διανοουμένων» που στο όνομα της Αριστεράς ντροπιάζουν με τις «ιδέες» και τα καμώματά τους, τους αγώνες και τις θυσίες μας, ενώ δηλητηριάζουν την ανύποπτη νεολαία μας, που η νικήτρια και θριαμβεύουσα ακόμα και σήμερα εθνικοφροσύνη

κρατάει στα σκοτάδια, έχοντας καταδικάσει σε λήθη τη σύγχρονη ιστορία μας. Όμως η ακτινοβολία εκείνων των ηρωικών χρόνων αφηφώντας όλα τα εμπόδια εξακολουθεί να εμπνέει το λαό μας, γι' αυτό και η αντίθεση στην συστηματική απόπειρα που επιχειρείται εδώ και καιρό με στόχο την ουσιαστική ανατροπή της ελληνικής ιστορίας, είναι καθολική και δεν συνδέεται με την α' ή την β' πολιτική παράταξη αλλά με το σύνολο των Ελλήνων, που γαλουχήθηκε με μια συγκεκριμένη και βαθειά ριζωμένη άποψη για το τι είναι πατρίδα, τι είναι Ελλάδα, τι είναι ιστορία, τι είναι ελληνικός λαός και ελληνικό έθνος. Κι ακόμα γνωρίζει καλά -γιατί τα βιώνει, ποια είναι τα βασικά ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία που μας διέπλυσαν από το '21 έως σήμερα. Αρνούμενοι και κατεδαφίζοντας όλα αυτά που μας έκαναν αυτούς που είμαστε χτες, προχτές και σήμερα, με το πρόσχημα μιας δήθεν επιστημονικής αναθεώρησης της ιστορικής πραγματικότητας, όπως αποδεικνύεται σε κάθε σελίδα του βιβλίου σας «Τι είν' η Πατρίδα μας;» στην ουσία αμφισβητείτε ο,τιδήποτε θετικό έπραξε ο λαός αυτός σε όλους τους τομείς του εθνικού μας βίου κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων. Με το βιβλίο σας αποδομείτε τις ιδέες, πεποιθήσεις, τα «πιστεύω», σε σχέση με το ελληνικό έθνος και τις ρίζες του, δηλαδή όλα αυτά που ενέπνευσαν και παρακίνησαν τον λαό μας. Όμως αν στις αρχές του 19ου αιώνα δεν υπήρχαν οι ιδέες για τη συνέχεια του ελληνικού έθνους και όλα τα «πιστεύω» που εσείς σήμερα απορρίπτετε ως άνευ ουσιαστικού περιεχομένου και εκτός ιστορικής πραγματικότητας, τότε δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν η Επανάσταση του '21, το κίνημα του Φιλελληνισμού, το δημοκρατικό κίνημα του Μακρυγιάννη, η αποπομπή του Όθωνα, οι Βαλκανικοί πόλεμοι, η Εθνική Αντίσταση. Δεν θα υπήρχε ο Άρης Βελουχιώτης. Και όχι μονάχα αυτός, γιατί σύμφωνα με κείνα που επιχειρείτε να διδαχθούν τα παιδιά μας, δεν θα υπήρχε ούτε ένας αντάρτης, μιας και ΟΛΟΙ πήραν τα όπλα για την Ελλάδα και την Πατρίδα. Ενώ αν είχαν τα μυαλά τα δικά σας, δηλαδή εξέταζαν το «επιστημονικώς ορθόν», θα τα βρίσκανε μια χαρά με τους Γερμανούς που εξ' άλλου το μόνο που ζητούσαν από μας ήταν να τους παραχωρήσουμε την άδεια χρήσης των λιμανιών και των αεροδρομίων μας. Κατά τον ίδιο τρόπο δεν θα υπήρχαν οι δημοκρατικοί αγώνες και η Αντίσταση κατά της χούντας. Δεν θα υπήρχαν ο Σολωμός, ο Κάλβος, ο Παλαμάς, ο Καβάφης, ο Καλομοίρης, ο Καζαντζάκης, ο Σικελιανός, ο Σεφέρης, ο Ρίτσος, ο Τσαρούχης, ο Ελύτης, ο Χατζιδάκις, ο Εγγονόπουλος, ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, ο Παρθένης, ο Καμπανέλλης, ο Γεωργουσόπουλος, ο Κουν, ο Μινωτής, ο Κακογιάννης, ο Αγγελόπουλος. Όπως δεν θα υπήρχαν οι διανοητές, οι φιλόσοφοι, οι μεγάλοι πολιτικοί ηγέτες από τον Τρικούπη και τον Βενιζέλο ως τον Καραμανλή και τον Ανδρέα Παπανδρέου. Δεν θα υπήρχαν τα μεγάλα κινήματα όπως των δημοτικιστών και των φοιτητών. Δεν θα υπήρχε το κίνημα για την Κύπρο ούτε οι εκδηλώσεις αλληλεγγύης προς τα σημερινά θύματα του επιθετικού ιμπεριαλισμού, την Γιουγκοσλαβία, την Παλαιστίνη, το Αφγανιστάν και το Ιράκ. Και δεν θα συνέβαιναν προπαντός εκείνες οι πράξεις, που αποδεικνύουν την ιδιαιτερότητα του λαού

μας, που τόσο επίμονα σαρκάζετε, όπως το ΟΧΙ το 1940 και η μάχη της Κρήτης, καθώς και το ότι ανάμεσα σε όλους τους ευρωπαίους, μονάχα η Ελλάδα αρνήθηκε να ντύσει τα παιδιά της με την στολή της Βέρμαχτ και να τα στείλει στο ανατολικό μέτωπο. Χάρη στις μοναδικές μέσα στην κατεχόμενη Ευρώπη παλλαϊκές διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας με χιλιάδες νεκρούς, τραυματίες και εκτοπισμένους σε στρατόπεδα θανάτου. Κι αυτό γιατί οι εθνικοί και δημοκρατικοί μας αγώνες, καθώς και τα πνευματικά έργα και οι πολιτικές πράξεις των προσώπων αυτών, διαπνέονταν από την πεποίθηση ότι η σύγχρονη Ελλάδα έχει επηρεαστεί βαθεία από μια βαρειά κληρονομιά, απέναντι στην οποία θα πρέπει να φανούμε δημιουργικά αντάξιοι. Για όλα αυτά έχετε να πείτε μια μόνο λέξη: εθνοκεντρισμός, δηλαδή ότι είναι ασυγχώρητη υπερηφάνεια για ένα λαό να θαυμάζει τα επιτεύγματά του, φτάνοντας στο σημείο να προτείνετε να εκλείψει από τα σχολικά βιβλία, γιατί αυτό επιτάσσει η σύγχρονη επιστήμη για την αναθεώρηση της ιστορίας. Με άλλα λόγια επιχειρείτε έναν γενικευμένο ευνουχισμό σε ό,τι πολυτιμότερο και πιο ελληνικό πέτυχε ο λαός μας έως τώρα, με τελικό αποτέλεσμα την μετατροπή μας σε έναν άλλο λαό, προσαρμοσμένο στις συνταγές του καμουφλαρισμένου αφελληνισμού, που κοσμούν κάθε σελίδα του εν λόγω βιβλίου σας. Κι αυτό γιατί διαφωνείτε με την ύπαρξη και την αξία των βασικών πυλώνων πάνω στους οποίους στηρίχθηκαν οι ιδέες, οι πράξεις, οι αγώνες, οι θυσίες και τα έργα, πνευματικά και άλλα. Βαφτίζετε εθνοκεντρισμό την ξεχωριστή πίστη, ακόμα και θαυμασμό που μπορεί να έχει ένας λαός για την ιστορία και τον εαυτό του. Τις ξένες επεμβάσεις, που αλλοίωσαν την εθνική μας ζωή, τις θεωρείτε σχεδόν ανύπαρκτες και πρόσχημα για να καλύψουμε τις δικές μας -υπαρκτές βεβαίως- αδυναμίες. Την ιδιαιτερότητα των αγώνων μας, ειδικά στον β' παγκόσμιο πόλεμο την αποκαλείτε σωβινισμό, πράξη εχθρική προς τους άλλους και την θεωρείτε γενεσιουργό αιτία ξενοφοβίας. Την υπερηφάνεια μας για τα κατορθώματα των αρχαίων Ελλήνων την βαφτίζετε στείρο εθνικισμό και ιστορική αυταπάτη. Δηλαδή θέλετε σώνει και καλά να αποδείξετε ότι κακώς πιστεύαμε ως τώρα όσα πιστεύαμε για την καταγωγή, τις παραδόσεις, την ιστορία και τον πολιτισμό μας, πράξη που στην ιατρική επιστήμη ονομάζεται «ευνουχισμός». Και οχυρωμένη πίσω από ηχηρά ονόματα ξένων επιστημόνων βαλθήκατε με την βοήθεια ισχυρών πολιτικών και οικονομικών κύκλων, μιας και είναι πολύ δύσκολο να ευνουχίσετε έναν ολόκληρο λαό κατεδαφίζοντας τα σύμβολα και τους μύθους του, να ξεκινήσετε το θεάρεστο έργο σας από τα τρυφερά και ανύποπτα παιδιά μας. Όπως το επιχείρησε χθες η φίλη σας κ. Ρεπούση -ανεπιτυχώς- ενώ σήμερα, με τον αέρα μάλιστα της κρατικής συμπαράστασης το επεκτείνετε εσείς με νέα έφοδο για τον ευνουχισμό της μαθητικής μας νεολαίας από κρατικό μάλιστα πόστο! Γνωρίζετε κυρία Δραγώνα, ότι δεν έχω τίποτα προσωπικό μαζί σας, όπως γνωρίζετε ότι θα σας ήταν λίγο δύσκολο να με βαφτίσετε κι εμένα . ακροδεξιό. Προς το παρόν μπορείτε εσείς και οι φίλοι σας να με φιμώσετε. Όμως σ' αυτό είμαι συνηθισμένος και μάλιστα θα σας έλεγα ότι όποιοι και όσοι στο παρελθόν κατά καιρούς

επεχείρησαν να φιμώσουν τις ιδέες αλλά και την μουσική μου, είχαν κακά γεράματα. Όπως ίσως ξέρετε ή θα έχετε ακούσει, η ζωή και το έργο μου στηρίχθηκε επάνω σε τρεις λέξεις: Ελλάδα, Πατρίδα, Ελευθερία. Και όλοι μου οι αγώνες έγιναν μόνο και μόνο για να τις υπερασπίσω με κάθε θυσία. Το ίδιο κάνω και τώρα. Σήμερα εσείς και οι φίλοι σας, με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι οι προηγούμενοι, επιχειρείτε να κατεδαφίσετε τις ιδέες, τις πράξεις και τα έργα που συμβολίζουν αυτές οι τρεις λέξεις, που όπως είπα, ενέπνευσαν και στήριξαν όλες τις γενιές των νεοελλήνων, για να γίνουμε αυτό που είμαστε σήμερα. Μια κορυφαία στιγμή στην νεότερή μας ιστορία υπήρξε και η Εθνική μας Αντίσταση, τότε που έλαμπαν αυτές οι τρεις λέξεις οδηγώντας τα νιάτα εκείνης της εποχής σε ανυπέρβλητες θυσίες. Χιλιάδες, εκατοντάδες χιλιάδες τα θύματα. Τι μας οδηγούσε τότε; Όλα αυτά που καταδικάζονται σε κάθε σελίδα του βιβλίου σας, για να ανοίξει ο δρόμος σε μια γενικευμένη αλλοίωση του εθνικού μας χαρακτήρα ξεκινώντας με δήθεν επιστημονικό τρόπο από τα τρυφερά μας νιάτα. Άλλωστε αυτή η προσπάθεια που γίνεται μέσα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, έχει αφετηρία γνωστά σε όλους διεθνή κέντρα, που επιδιώκουν την διάλυση των εθνών-λαών με εθνικές ιδιαιτερότητες, συμφέροντα και «αρχές» που οδηγούν σε αντιστάσεις μπροστά στη λαίλαπα της παγκοσμιοποίησης και γι' αυτό με τη διάλυση των εθνών επιδιώκουν την μετατροπή των ανθρώπων σε ανυπεράσπιστες μονάδες χωρίς μνήμη και ενοχλητικές ιδιαιτερότητες. Είναι δυνατόν να επιτραπεί να γίνει κάτι τέτοιο; Να γιατί με βρίσκετε και θα με βρίσκετε πάντοτε αντίθετο, γιατί πιστεύω ότι η γενιά η δική μου έχει αποδείξει στην πράξη, με έργα και όχι μόνο με λόγια, ότι σ' αυτή τη γωνιά της γης κατοικούν άνθρωποι που είναι Έλληνες με όλη την ιστορική σημασία αυτής της λέξης και τίποτε -απολύτως τίποτε- δεν μπορεί να αμαυρώσει και πολύ περισσότερο να αλλοιώσει. Τέλος οφείλω να σας πω ότι: Από την ανάγνωση του βιβλίου σας «Τι είν' η Πατρίδα μας;» έχω συναγάγει ορισμένα συμπεράσματα, που πιστοποιούν θεμελιακές διαφορές από τις απόψεις σας. Θα αρκεστώ προς το παρόν σε μερικά παραδείγματα:

«Η κυρίαρχη αντίληψη για το έθνος και την εθνική ταυτότητα, με βάση την οποία οι πολιτικές εξουσίες στην Ευρώπη αλλά και έξω από αυτήν οργανώνουν το διαπαιδαγωγικό ρόλο του σχολείου, είναι ακόμη σήμερα σε μεγάλο βαθμό η αντίληψη που κληρονόμησε ο ρομαντισμός του 19ου αιώνα, σύμφωνα με την οποία το έθνος αποτελεί οικουμενική, «φυσική» οντότητα, ανεξάρτητη από το χρόνο και το χώρο, και η εθνική ταυτότητα, αυτονόητη και αναλλοίωτη αποτύπωση κοινωνικής ομοψυχίας και συνοχής. Οι εθνικές ιστοριογραφίες προέρχονται από αυτή την παράδοση και δίνουν έμφαση στη συνέχεια της ιστορίας και του πολιτισμού της εθνικής ομάδας, στις αντιστάσεις της απέναντι στις εξωτερικές επιβουλές, στην ομοιογένειά της. Στο σχολείο η ιστορία καλείται να διδάξει τα κατορθώματα των προγόνων και να σφυρηλατήσει την εθνική υπερηφάνεια και ενότητα, ενώ η γλώσσα και η γεωγραφία επιβεβαιώνουν την εθνική συνέχεια στο χρόνο και στο χώρο». (σελ. 31) Είναι φανερό ότι θεωρείτε ότι το έθνος και η εθνική ταυτότητα είναι «κληρονομιά του ρομαντισμού του 19ου αιώνα [και δεν]

αποτελεί «φυσική» οντότητα ανεξάρτητη από τον χρόνο και τον χώρο, αυτονόητη και αναλλοίωτη αποτύπωση εθνικής ομοψυχίας και συνοχής».

Φαίνεται ακόμη ότι δεν είσθε σύμφωνη με την έμφαση που δίνεται στο σχολείο «στη συνέχεια της ιστορίας και του πολιτισμού της εθνικής ομάδας, στις αντιστάσεις της απέναντι στις εξωτερικές επιβουλές, στην ομοιογένειά της». Καθώς και στο γεγονός ότι «η ιστορία καλείται να διδάξει τα κατορθώματα των προγόνων και να σφυρηλατήσει την εθνική υπερηφάνεια και ενότητα., ενώ η γλώσσα και η γεωγραφία επιβεβαιώνουν τη συνέχεια στο χρόνο και στον χώρο». Θα ήθελα ειλικρινά να μου λέγατε, αν η παράγραφος αυτή αναφέρεται θετικά ή αρνητικά στον τρόπο που το σχολείο αντιμετωπίζει τα προβλήματα αυτά. Μιας και δεν το λέτε φανερά. Όμως αφήνετε να υπονοηθεί, ότι όλες αυτές οι ιδέες περί έθνους και εθνικής ταυτότητας αποτελούν σύμπτωμα που μας επιβλήθηκε από την «ρομαντική αντίληψη της ιστορίας στο τέλος του 19ου αιώνα. Άρα ξεπερασμένες και αντιεπιστημονικές σύμφωνα με την οπτική γωνία τη δική σας και των υπολοίπων συνεργατών σας που συμμετέχουν στην συγγραφή του εν λόγω βιβλίου.

Να όμως που τόσο εγώ όσο και οι γενιές των παππούδων μου αλλά και των συμμαχητών και συνοδοιπόρων μου στους δρόμους των εθνικών αγώνων και στις προσπάθειες για τη δημιουργία μιας ελληνικής τέχνης διαπνεόμεθα σε κάθε μας βήμα και προσπάθεια από αυτές ακριβώς τις ιδέες που καταγγέλλετε ως ξεπερασμένες και ευτελή ως φαίνεται προϊόντα μιας ξεπερασμένης πια ρομαντικής αντίληψης. Και μόνο μ' αυτή την παράγραφο, μου ζητάτε να απαρνηθώ τον εαυτό μου, τη ζωή μου, τις ιδέες και το έργο μου. Και όχι μόνο από εμένα αλλά όπως αποδεικνύεται από τις πράξεις και τα έργα τους, ΟΛΟΥΣ σχεδόν τους νεοέλληνες, ανώνυμους και επώνυμους που από το 1821 έως σήμερα πίστεψαν ακριβώς σ' αυτά που θεωρείτε ότι κακώς διδάσκονται σήμερα στο ελληνικό σχολείο. Άλλωστε αμέσως μετά διευκρινίσατε ότι «στις σύγχρονες κοινωνικές επιστήμες για το εθνικό φαινόμενο η ρομαντική αντίληψη για το έθνος έχει γίνει αντικείμενο κριτικής. Οι σύγχρονες θεωρήσεις (.) συγκλίνουν στην παραδοχή ότι η έννοια του έθνους είναι σχετικά πρόσφατη, αλλάζει μέσα στο χρόνο» και παρακάτω αποκαλείτε «φανταστική κοινότητα» του έθνους που στηρίζεται στη νέα νοηματοδότηση (ομολογώ πως δεν καταλαβαίνω τον όρο) υπαρκτών κοινών χαρακτηριστικών» και όλα αυτά τα προσφέρει «η εθνική ταυτότητα» (που ήρθε) «να αντικαταστήσει το κενό που δημιούργησε η κατάλυση των παραδοσιακών μορφών κοινωνικής οργάνωσης». *«Καθώς διευρύνεται το σχετικά πρόσφατο ενδιαφέρον των κοινωνικών επιστημών για το εθνικό φαινόμενο, η ρομαντική αντίληψη για το έθνος έχει γίνει αντικείμενο κριτικής τα τελευταία χρόνια. Οι σύγχρονες θεωρήσεις, παρά τις σημαντικές διαφορές τους ως προς την προέλευσή τους, συγκλίνουν στην παραδοχή ότι η έννοια του έθνους είναι σχετικά πρόσφατη, αλλάζει μέσα στο χρόνο και μπορούμε επομένως να κάνουμε την ιστορία της: πιο*

συγκεκριμένα η έννοια του έθνους όπως χρησιμοποιείται σήμερα διμορφώθηκε ιστορικά τα τελευταία διακόσια χρόνια και συνδέεται άμεσα με τη δημιουργία των εθνών-κρατών (Noiriel 1991). Η εθνική ταυτότητα ήρθε να αντικαταστήσει το κενό που δημιούργησε η κατάλυση των παραδοσιακών μορφών κοινωνικής οργάνωσης και να προσφέρει στα μέλη των σύγχρονων κοινωνιών νέα βάση κοινωνικής συνοχής μέσα από τη δημιουργία της «φαντασιακής κοινότητας» του έθνους, που στηρίζεται στη νέα νοηματοδότηση υπαρκτών κοινών πολιτισμικών χαρακτηριστικών».
(σελ. 31)

Γιατί τάχα πολύπλοκες εγκεφαλικές αναλύσεις για αυτονόητα γεγονότα, όπως είναι η συνεχής ανανέωση των μορφών της κοινωνικής συγκρότησης, για να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι το έθνος αποτελεί μια «φανταστική κοινότητα»; Αλήθεια, τι θα πει αυτό; Το έθνος σε σχέση με την κοινωνία είναι η ψυχή σε σχέση με το σώμα. Κι εδώ είναι πιστεύω, το λάθος της σύγχρονης κοινωνικής επιστήμης, που επαγγέλλεσθε. Γιατί επιχειρεί να αναλύσει και να εξηγήσει μορφές και λειτουργίες που αφορούν την κοινωνία-σώμα και όχι το έθνος-ψυχή. Που δεν αναλύεται ούτε εξηγείται, γιατί όπως και τα φαινόμενα της θρησκείας και της τέχνης, ανάγεται στην μεταφυσική και στην υπέρβαση. Στο υπερλογικό και ανεξήγητο.

Αν και για τη συνέχεια του ελληνικού έθνους, πέραν του γεγονότος ότι για την παμψηφία θα έλεγα των νεοελλήνων -ανωνύμων και επωνύμων- δεν αποτελούσε και αποτελεί μόνο ένα είδος θρησκευτικής πίστης (άκρως αντιεπιστημονικής βεβαίως για σας) υπάρχουν απτές αποδείξεις ότι ορισμένοι βασικοί άξονες του πνευματικού κόσμου των αρχαίων Ελλήνων κατάφεραν να διατηρηθούν και να φτάσουν ως τις μέρες μας. Λ.χ. είναι πασίγνωστη η διάρκεια της ελληνικής γλώσσας. Δεν είναι όμως γνωστή η διάρκεια της αρχαίας ελληνικής μουσικής μέσω των βασικών μουσικών κλιμάκων, που παρέμειναν αναλλοίωτες, καθώς οι αρχαίοι μουσικοί τρόποι πέρασαν ατόφιοι στη Βυζαντινή μουσική με το νέο όνομα «ήχοι» κι από κει δια μέσου της αραβικής μουσικής και με καινούριο όνομα, «δρόμοι», δημιούργησαν το ρεμπέτικο τραγούδι από το οποίο προήλθε τόσο η σύγχρονη λαϊκή μας μουσική όσο και η έντεχνη-λαϊκή μουσική, μέσα στην οποία συνενώθηκε η μουσική με την ποίηση. Δηλαδή το φαινόμενο που χαρακτήριζε την αρχαία μουσική, δεδομένου ότι τότε με τον όρο «μουσική» εννοούσαν αποκλειστικά την σύζευξη Μουσικής και Λόγου.

Ένα άλλο σημαντικό δημιούργημα των αρχαίων, υπήρξε ως γνωστόν και η Δημοκρατία και μάλιστα η άμεση Δημοκρατία. Μετά την κατάκτηση της Ελλάδας από τους Ρωμαίους και σχεδόν έως σήμερα στην Ευρώπη κυριάρχησαν συστήματα συγκεντρωτικά, βασιλείες αυτοκρατορίες, δικτατορίες, σοσιαλιστικές εξουσίες. Η χώρα μας κατακτήθηκε για τέσσερις αιώνες από την Οθωμανική αυτοκρατορία. Εν τούτοις και κάτω από αυτές τις καταλυτικές συνθήκες οι ελληνικές κοινότητες, μέσα και

έξω από τον γεωγραφικό μας χώρο, κυβερνήθηκαν με δημοκρατικό τρόπο. Οι κάτοικοι λ.χ. ενός χωριού εξέλεξαν τακτικά με καθολική ψηφοφορία την διοικητική και τη δικαστική τους εξουσία. Κι αυτό αντανakλάται στο Σύνταγμα της Επιδάυρου, μέσα στο οποίο ρητώς αναφέρεται ότι απαγορεύονται οι «τίτλοι ευγενείας». Άλλωστε αυτό το δημοκρατικό φρόνημα μπορούμε να πούμε ότι παραμένει έως σήμερα βασικό γνώρισμα της πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Κι αυτό σε πείσμα των προσπαθειών των ξένων δυνάμεων να επιβάλουν τις γνωστές δυναστείες των Βαυαρών και των Γλύξμπουργκ. Γεγονός που αρνείσθε πεισματικά να παραδεχτείτε. Δηλαδή το γεγονός των συνεχών παρεμβάσεων των ξένων στην χώρα μας, που υπήρξαν πρόξενοι των μεγαλύτερων εθνικών μας καταστροφών. Όπως της Μικρασιατικής, του Εμφυλίου, της Κύπρου και τέλος της στρατιωτικής δικτατορίας.

Συμφωνώ μαζί σας στην παράγραφο της σελ. 33, ότι τα κριτήρια με τα οποία ορίζεται ένα έθνος είναι πολιτισμικού χαρακτήρα: καταγωγή, γλώσσα, θρησκεία και παραδόσεις, μύθοι, ιστορίες, μνήμες.

«Όπως χαρακτηριστικά δείχνουν οι παραπάνω έρευνες, τα κριτήρια με τα οποία ορίζεται το έθνος είναι πολιτισμικού χαρακτήρα: καταγωγή, γλώσσα, θρησκεία και παραδόσεις, μύθοι, ιστορικές μνήμες. Τα πολιτισμικά αυτά κριτήρια, που θεωρούνται κοινά, προσδιορίζουν τον συμβολικό και τον φυσικό χώρο του έθνους. Οτιδήποτε διαφορετικό θεωρείται ότι βρίσκεται έξω από το έθνος και συνήθως απορρίπτεται. Έτσι τα έθνη έχουν προσδιοριστεί ιστορικά κατά κύριο λόγο μέσα από τις διαφορές τους από και σε σύγκριση με άλλα έθνη. Αυτή τη συνεχής διαδικασία ετεροπροσδιορισμού συμβάλλει στην αέναη αναπαραγωγή της εθνικής ταυτότητας ως μοναδικής και ομοιογενούς και στηρίζει την τάση της να αρνείται τόσο τις ομοιότητες με καθετί έξω από αυτήν όσο και τις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της».

Όμως διαφωνώ με την άποψή σας πως «ό,τι είναι διαφορετικό, θεωρείται ότι βρίσκεται έξω από το Έθνος, συνήθως απορρίπτεται». Και ακόμα ότι «η συνεχής διαδικασία ετεροπροσδιορισμού συμβάλλει στην αέναη αναπαραγωγή της εθνικής ταυτότητας ως μοναδικής και ομοιογενούς και στηρίζει την τάση της να αρνείται τόσο τις ομοιότητες με κάθε τι έξω από αυτήν όσο και τις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της». Χωρίς ίσως να το θέλετε, φορτώνετε με αρνητικές ιδιότητες το Έθνος και την εθνική ταυτότητα, μιας και για να υπάρξουν κατά τη γνώμη σας, πρέπει πρώτον να ετεροπροσδιορισθούν και δεύτερον να «απορρίψουν» δηλαδή να κλειστούν στο καβούκι τους. Συμφωνούν άρα γε αυτές οι διαπιστώσεις με το ελληνικό έθνος; (Για να αρκεστούμε στη δική μας ιστορική εμπειρία). Γιατί όλα τείνουν να αποδείξουν ότι οτιδήποτε καλό και θετικό έγινε ως τώρα, οφείλεται στο γεγονός ότι είχαμε και έχουμε ανοιχτές θύρες (τουλάχιστον ως προς τον πολιτισμό) και προς Ανατολάς και προς Δυσμάς όπως και προς Βορρά. Έτσι ό,τι υπήρξε και ό,τι υπάρχει, αποτελεί δημιουργική πρόσμιξη διαφόρων ιδεών και πολιτισμών, ακόμα και τρόπων ζωής.

Ήμαστε πάντοτε ανοιχτοί κατά το παράδειγμα του Ρήγα Φεραίου, που ενώ σάλπιζε την επανάσταση των Ελλήνων, οραματιζόταν την μεγάλη οικογένεια των Βαλκανικών λαών. Το ίδιο που κάναμε κι εμείς στην Εθνική Αντίσταση, που αγωνιζόμαστε όχι μόνο για την δική μας ελευθερία αλλά και για την «πανανθρώπινη τη λευτεριά». Και μη μου πείτε ότι επηρεάστηκαν από την ρομαντική άποψη περί έθνους οι φουστανελάδες αγράμματοι ως επί το πλείστον Έλληνες επαναστάτες, όταν το Σύνταγμα της Επιδάουρου στα 1822 διακήρυσσε την ανασύσταση του ελληνικού έθνους αποτελώντας παράλληλα το δημοκρατικότερο Σύνταγμα όλων των εποχών, μιας και είχαν ανοιχτά τα μυαλά τους στις επιρροές της Γαλλικής και της Αμερικανικής ακόμα επανάστασης. Για να ετεροπροσδιοριστούμε θα πρέπει να είμαστε ανίκανοι να αυτοπροσδιοριζόμαστε κάθε στιγμή (ακόμα και σήμερα), ενώ η εθνική μας ταυτότητα υπήρξε και είναι τόσο ισχυρή, ώστε να μην έχουμε ούτε να θέλουμε να έχουμε εχθρούς, για να είμαστε αυτοί που είμαστε. Άλλωστε η βασική εξωτερική μας πολιτική ως τώρα υπήρξε και είναι αμυντική με εξαίρεση την τυχοδιωκτική εκστρατεία στην Τουρκία, που μας κόστισε τόσο ακριβά.

Και γιατί δεν ρωτάτε και μας (όσους επιζήσαμε), που περάσαμε μέσα από το καμίνι της ξένης κατοχής, να σας πούμε από πού αντλούσαμε τη δύναμη και το θάρρος να αναμετρηθούμε ίσος προς ίσον με την τερατώδη Χιτλερική μηχανή θανάτου; Μονάχα με την σκέψη ότι στο βάθος είμαστε ανώτεροι από αυτούς! (Εξ άλλου σ' αυτό μας βοηθούσε η μετατροπή των εχθρών μας σε μια συμπαγή μάζα αιμοδιψών βαρβάρων). Γιατί; Γιατί ανήκαμε σε ένα Έθνος πολύ ανώτερο απ' αυτούς στον πνευματικό και πολιτισμικό κυρίως χώρο από τον Αισχύλο και τον Πλάτωνα έως τον Σολομό, τον Παλαμά και τον Καβάφη. Και όσοι είμαστε μορφωμένοι, το ηθικό μας ανάστημα έπαιρνε συνειδητά δύναμη απ' αυτούς. Όσο για τους αμόρφωτους αλλά γενναίους, αντλούσαν δύναμη όπως οι αγωνιστές του '21 από τα «μάρμαρα». Αν όλα αυτά είναι «παραμύθια», τότε ό,τι υπήρξε θετικό και ξεχωριστό ως τώρα, ας πούμε ότι ήταν και είναι «παραμύθι». Τότε για ποιον λόγο θέλετε να το κατεδαφίσετε; Δεν ξέρετε ότι έτσι σκοτώνετε την ψυχή μας; Χάρη στην οποία είσθε κι εσείς σήμερα ελεύθεροι;

Όπως ασφαλώς καταλαβαίνετε, για μένα προσωπικά δεν υπάρχει καν ερώτημα «Τι είν' η πατρίδα μας;». Για όλους όσους αφιέρωσαν το έργο και κυρίως τη ζωή τους ολόκληρη σ' αυτή την πατρίδα -και είναι χιλιάδες, εκατομμύρια Έλληνες, επώνυμοι ή ανώνυμοι, νεκροί ή ζωντανοί, δεν υπάρχουν τέτοια ερωτήματα, γιατί αυτοί οι ίδιοι είναι η πατρίδα.

Γι' αυτό σας παρακαλώ και εύχομαι να λάβετε σοβαρά υπ' όψιν την μαρτυρία ενός ελεύθερου Έλληνα και να σταματήσετε αυτή την εκστρατεία, που μόνο δεινά μπορεί να φέρει στον ήδη δοκιμαζόμενο λαό μας.

Σας χαιρετώ,

Μίκης Θεοδωράκης

ΥΓ. Επειδή θεωρώ ότι με την απάντησή μου αυτή μου δόθηκε η ευκαιρία να αναπτύξω ορισμένα ουσιαστικά επιχειρήματα στην προσπάθειά μου να διαφωτίσω όσο γίνεται πληρέστερα τον ελληνικό λαό για τα κίνητρά μου στον αγώνα που ξεκίνησα και συνεχίζω, είμαι υποχρεωμένος να την δημοσιεύσω στο διαδίκτυο, όπως έκανα έως τώρα, δεδομένου ότι τα ισχυρά ΜΜΕ προς το παρόν αποφεύγουν ακόμα και να αναφερθούν στις απόψεις μου καταφεύγοντας ως συνήθως σε ύβρεις. Αυτό θα πει ελευθερία τύπου!